

KLUCZ PUNKTOWANIA ODPOWIEDZI Z BIOLOGII – POZIOM PODSTAWOWY SIERPIEŃ 2010

Zasady oceniania

- Za rozwiązanie zadań z arkusza można uzyskać maksymalnie 50 punktów.
- Model odpowiedzi uwzględnia jej zakres merytoryczny, ale nie jest ścisłym wzorcem sformułowania (poza odpowiedziami jednowyrazowymi i do zadań zamkniętych).
- Za odpowiedzi do poszczególnych zadań przyznaje się wyłącznie pełne punkty.
- Za zadania otwarte, za które można przyznać tylko jeden punkt, przyznaje się punkt wyłącznie za odpowiedź w pełni poprawną.
- Za zadania otwarte, za które można przyznać więcej niż jeden punkt, przyznaje się tyle punktów, ile prawidłowych elementów odpowiedzi, zgodnie z wyszczególnieniem w modelu, przedstawił zdający.
- Jeżeli podano więcej odpowiedzi (argumentów, cech itp.) niż wynika to z polecenia w zadaniu, ocenie podlega tyle kolejnych odpowiedzi (liczonych od pierwszej), ile jest w poleceniu.
- Jeżeli podane w odpowiedzi informacje świadczą o braku zrozumienia omawianego zagadnienia i zaprzeczają udzielonej prawidłowej odpowiedzi lub zawierają błąd merytoryczny, odpowiedź taką należy ocenić na zero punktów.

Uwagi do zapisu modelu:

- *Odpowiedzi alternatywne (tylko jedna z nich podlega ocenie) oddzielone są od siebie ukośnikami (/), np.: ruch kończyn /ruch i w ocenie są równoważne.*
- *Sformułowanie zapisane w nawiasach nie jest wymagane w odpowiedzi. Jego umieszczenie w odpowiedzi nie ma wpływu na ocenę.*

Numer zadania	Oczekiwana odpowiedź	Maksymalna punktacja za zadanie	UWAGI
1.	Za podanie poprawnej nazwy każdego elementu – po 1 pkt A – fosfolipid / fosfolipidy/ lipidy B – białka / białko.	2	

Schemat oceniania arkusza z poziomu podstawowego

2.	<p>Za podanie każdej odpowiedniej cechy budowy – po 1 pkt. Przykłady odpowiedzi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • występuje w nich (bardzo) dużo mitochondriów • zawierają (dużo) włókien białkowych odpowiadających za skurcz • zawierają mioglobinę • włókna aktyny i miozyny/białek odpowiedzialnych za skurcz są w nich ułożone regularnie • jądra komórkowe są ułożone peryferycznie pod błoną komórkową, • komórki mają cylindryczny/ walcowaty kształt i są silnie wydłużone. 	2	<p><i>Odpowiedź dopuszczalna:</i> - zawierają aktynę i miozynę</p>
3.	<p>Za poprawne określenie grupy krwi pacjenta – 1 pkt. Grupa A Za poprawne wyjaśnienie, uwzględniające antygeny i przeciwciała – 1 pkt. Przykład odpowiedzi. Ponieważ aglutynacja nastąpiła tylko w surowicy grupy B, w której występują przeciwciała anti-A /przeciwciała α/ przeciwciała skierowane przeciwko antygenom grupy A.</p>	2	
4.	<p>Za poprawne wyjaśnienie, uwzględniające konieczność wytworzenia wyższego ciśnienia pompowanej krwi – 1 pkt. Przykład odpowiedzi. Lewa komora pompuje krew do dużego obiegu/aorty/tętnic dużego obiegu, więc musi wytworzyć odpowiednio wyższe jej ciśnienie./ jej mięśnie muszą wtłoczyć krew do aorty z odpowiednią siłą.</p>	1	<p><i>Dopuszczalne;</i> w tej części serca znajduje się krew pod największym (wysokim) ciśnieniem</p>
5.	<p>Za poprawne przyporządkowanie wszystkich trzech elementów – 1 pkt. I – F II – B III – C</p>	1	
6.	<p>Za poprawne wyjaśnienie roli powietrza załęgającego – 1 pkt. Przykład odpowiedzi: Powietrze to zapobiega sklejanemu się pęcherzyków płucnych podczas wydechu. Powietrze to zapobiega zapadaniu się płuc.</p>	1	
7.	<p>Za prawidłowe określenie i wyjaśnienie funkcji – 1 pkt. Przykłady odpowiedzi: (Ochronna) – chroni przed wstrząsami / uderzeniami/amortyzuje wstrząsy/chroni przed stłuczeniami (Ochronna/termoizolacyjna)– chroni przed wychłodzeniem/ utratą ciepła.</p>	1	<p><i>Odp. dopuszczalna</i> – Ułatwia przymocowanie nerki do tylnej ściany jamy brzusznej / brzucha</p>

Schemat oceniania arkusza z poziomu podstawowego

8.	<p>Za poprawne wyjaśnienie uwzględniające procesy w kanalikach oraz ich efekt - 2 pkt. Przykład odpowiedzi Wówczas w kanalikach nefronów wchłaniane jest więcej wody (1 pkt) i wydalana jest mniejsza objętość bardziej zagęszczonego moczu (1 pkt).</p>	2	
9.	<p>Za poprawne określenie prawdziwości każdego z dwóch zdań – po 1 pkt. 1. – F 2. – P 3. – F 4. – P</p>	2	
10.	<p>Za wskazanie każdej z dwóch poprawnych odpowiedzi – po 1 pkt B, E.</p>	2	
11.	<p>Za poprawne uzupełnienie każdego z dwóch z czterech pól schematu – po 1 pkt.</p> <pre> graph TD Stres[Stres] --> Podwzgorze[podwzgórze] Podwzgorze --> droga nerwowa Impulsy[1. impulsy nerwowe] Impulsy --> RdzenNadnerczy[rdzeń nadnerczy] RdzenNadnerczy --> Adrenalina[2. adrenalina] Adrenalina --> Fizjologiczne[fizjologiczne przygotowanie organizmu do akcji] Podwzgorze --> droga hormonalna Hormon[hormon uwalniający kortykotropinę] Hormon --> Przenosnik[3. przedni płat przysadki/ przysadka] Przenosnik --> ACTH[ACTH] ACTH --> KoraNadnerczy[kora nadnerczy] KoraNadnerczy --> Kortyzol[4. kortyzol/wydzielanie kortyzolu] Kortyzol --> Mobilizacja[mobilizacja ustrojowych rezerw energetycznych] </pre>	2	

Schemat oceniania arkusza z poziomu podstawowego

12.	<p>Za porównanie, uwzględniające każda z cech skurczu – po 1 pkt. Przykład odpowiedzi: a) Długość mięśnia nie zmienia się/ jest stałe w skurczu izometrycznym, a w czasie skurczu izotonicznego następuje jego skrócenie/ zmienia się (1 pkt). b) Napięcie mięśnia jest stałe w skurczu izotonicznym, a w czasie skurczu izometrycznego wzrasta/zmienia się (1 pkt).</p>	2	
13.	<p>Za wskazanie każdej z dwóch odpowiedzi – po 1 pkt. B i D</p>	2	
14.	<p>Za poprawne przyporządkowanie liter do nazw hormonów – 1 pkt. Progesteron - B Estrogen - A</p>	1	
15.	<p>a) Za wskazanie odp. A – 1 pkt. b) Za wyjaśnienie, uwzględniające wydzielanie przez ciałko żółte ciążyw progesteronu koniecznego do utrzymania ciąży (co zapobiega poronieniu) – 1 pkt. Przykład odpowiedzi: Ciałko ciążyw produkuje <u>progesteron</u> niezbędny do utrzymania ciąży (jego niedobór może prowadzić do poronienia). Podczas ciążyw ciałko żółte zwiększa produkcję <u>progesteronu</u>, który (zapobiega skurczom macicy) zapobiega poronieniu.</p>	2	<p><i>b) Nie uznaje się odpowiedzi zbyt ogólnych np. Pełni ważną rolę w rozwoju zarodka/ciąży, bez niego zarodek nie może się prawidłowo rozwijać Dopuszczalna Ponieważ ciałko żółte wytwarza hormon podtrzymujący ciążyw.</i></p>
16.	<p>Za wyjaśnienie, uwzględniające związek przyczynowo skutkowy – niszczenie pałeczek kwasu mlekowego/ naturalnej flory bakteryjnej układu rozrodczego/pochwy – łatwiejsze zakażenie pasożytniczymi grzybami na skutek braku konkurencji/ zmiany odczynu kwasowego chroniącego przed drobnoustrojami - 2 pkt Przykład odpowiedzi: Antybiotyki niszczą również pałeczki kwasu mlekowego/ naturalną florę układu rozrodczego, które zapewniają odpowiednie pH, (1pkt) chroniące przed szkodliwymi drobnoustrojami i dlatego łatwiej dochodzi do zakażenia grzybami (1pkt). Antybiotyki niszczą również pałeczki kwasu mlekowego/ naturalną florę układu rozrodczego (1pkt), które zapewniają odpowiednie pH i stanowią konkurencję/ chronią przed wnikaniem drobnoustrojów chorobotwórczych (1 pkt).</p>	2	<p>Ogólna odpowiedź, że antybiotyki niszczą naturalną florę bakteryjną układu rozrodczego, która stanowi ochronę przed szkodliwymi drobnoustrojami - 1 pkt</p>

Schemat oceniania arkusza z poziomu podstawowego

17.	Za podanie każdych dwóch poprawnych nazw rodzajów zębów – po 1 pkt. A – siekacze, B – trzonowe, C – kły, D - przedtrzonowe	2							
18.	a) Za poprawne wskazanie odcinka przewodu pokarmowego – 1 pkt. Jelito czcze b) Za poprawne obliczenie objętości wody – 0,5 l – 1 pkt.	2							
19.	Za podanie każdej z dwóch funkcji języka związanych z odżywianiem – po 1 pkt. Przykłady odpowiedzi: - Umożliwia mieszanie pokarmu ze śliną (w jamie ustnej). - Ułatwia formowanie kęsów pokarmowych. - Ułatwia połknięcie/ przesuwanie kęsów pokarmowych do gardła. - Umożliwia odbiór bodźców smakowych/rozdzielanie smaków.	2	<i>Nie uznawane zbyt ogólne:</i> - Pomaga przeżuwać /miażdżyć/ mieć pokarm.						
20.	Za podanie poprawnego przykładu działania profilaktycznego dla danego pasożyta – po 1pkt. a)– spożywanie tylko mięs badanego przez weterynarza/ nie spożywanie mięsa z nielegalnego uboju, – dokładne smażenie gotowanie mięsa wieprzowego/ nie spożywanie wyrobów z surowego/ niedogotowanego/ wędzonego mięsa wieprzowego/dzika. b)– dokładne mycie warzyw przed jedzeniem, – picie tylko przegotowanej wody, – dokładne mycie rąk przed przygotowywaniem i spożywaniem posiłków.	2							
21.	Za wskazanie odpowiedzi D – 1 pkt.	1							
22.	Za poprawne wyjaśnienie semikonserwatywności replikacji – 1 pkt. Przykład odpowiedzi: Każda potomna/skopiowana/ powstała w wyniku replikacji cząsteczka DNA ma jedną nić macierzysta i jedną nowodobudowaną.	1							
23.	a) za poprawne zapisanie genotypów obojga rodziców - 1 pkt. Genotyp matki: uu , Genotyp ojca: Uu b)za określenie prawdopodobieństwa 50% na podstawie poprawnie wykonanej szachownicy – 1 pkt.	2	Jeżeli zdający podał dwa możliwe genotypy ojca (UU lub Uu) i do obydwu wykonał poprawne krzyżówki, to w a) – 0 pkt, a w b) -1 pkt						
	<table border="1" style="margin-left: 20px;"> <tr> <td>gamety</td> <td>U</td> <td>u</td> </tr> <tr> <td>u</td> <td>Uu</td> <td>uu</td> </tr> </table>	gamety	U	u	u	Uu	uu		
gamety	U	u							
u	Uu	uu							
24.	Za zapisanie obydwu możliwych zestawów genotypów – 1 pkt. Mężczyzna chory na dystrofię X^bY . Kobieta nosicielka dystrofii X^BX^b .	2							
25.	a) za poprawne określenie nieprawidłowości – 1 pkt. Tylko jeden chromosom płciowy X/ zespół Turnera. b) za poprawne określenie płci– 1 pkt. Kobieta	2	brak chromosomu Y/drugiego chromosomu X.						

Schemat oceniania arkusza z poziomu podstawowego

26.	Za poprawne przyporządkowanie dwóch oznaczeń literowych cech adaptacyjnych – po 1 pkt. a) A i E b) B i C	2	
27.	Za wpisanie obydwu odpowiednich określeń – 1 pkt. 2. – Imigracja, 3 – Śmiertelność.	1	
28.	Za podanie każdej z dwóch korzyści – po 1 pkt. 1. Mrówki mogą drążyć/drażą komory mieszkalne w miękkich cierniach akacji. 2. Mrówki otrzymują składniki odżywcze / pokarm ze specjalnych ciałek i wydzielin na liściach akacji.	2	<i>Nie uznaje się odpowiedzi będących cytatami z tekstu opisującymi budowę akacji.</i>
29.	Za podanie każdego poprawnego i konkretnego przykładu – po 1 pkt. Przykłady odpowiedzi: - Wyłączenie opcji „stend-by”/„czuwania” w sprzęcie elektronicznym (np. odbiorniku TV, komputerze, drukarce). - Wymiana żarówek na energooszczędne, - Wymiana starego sprzętu AGD na nowy energooszczędny / przy zakupie nowego sprzętu AGD zwracanie uwagi na jego energooszczędność. - Gaszenie światła/ telewizora w pomieszczeniach, w których nikt nie przebywa, - Wykorzystywanie w pralkach i zmywarkach programów prania/zmywania w niskich temperaturach. - Rezygnacja z gotowania wody w czajnikach elektrycznych, jeżeli w domu jest instalacja gazowa. - Instalacja baterii solarnych np. do ogrzewania wody.	2	